

1962.2.0041

Till
Länsstyrelsen
Dalarnas län
791 84 FALUN

SÖKANDE

Stiftelsen Idre Fjäll
Box 202
790 91 IDRE

Ombud

Advokat Nils Ryrberg, Advokatfirman Åberg & Co AB, Box 16 295, 103 25 STOCKHOLM,
tfn 08-696 95 74, e-post nils.ryrberg@adv-aberg.se

SAKEN

Tillstånd jämlikt 7 kap 28 a § miljöbalken till uppförande och drift av anläggningar för turistverksamhet inom Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället i Älvdalens kommun, Dalarnas län.

Koordinater X = 6870681, Y = 1346374 (avser Stadjans topp). RT 90

---

1. ORIENTERING (icke-teknisk sammanfattning)

Projektet Tre Toppar innebär en utvidgning av befintliga anläggningar och uppförande av nya anläggningar för turism i norra Dalarna.

Projektområdets omfattning framgår av översiktskarta, bilaga A.

Genom projektet avses ett nytt område för vinter- och sommarturism att anläggas på fjällen Städjan och Fjätervålen. Anläggningarnas slutliga belägenhet, utformning och omfattning är ännu inte fastställda. Huvudman för projektet är Stiftelsen Idre Fjäll. Stiftelsen bildades 1965 av dåvarande Idre kommun och Friluftsförbundet för att möta en negativ samhällsförändring i en av Dalarnas utflyttningsregioner.

Den del av projektet Tre Toppar som avser utbyggnad av en anläggning på Fjätervålen västsida och sammanlänkning av denna anläggning med den nu befintliga anläggningen på Fjätervålen östsida (skidanläggning och stugby) kan komma att ske i samarbete med Fjätervålen Skidlift AB inom ramen för projektet Tre Toppar. Medverkan från Fjätervålen Skidlift AB är önskvärd men inte en förutsättning för projektets genomförande och påverkar inte i någon nämnvärd mån projektets beräknade samhällseffekter.

Genomförandet av projektet Tre Toppar bedöms nödvändigt för att förbättra förutsättningarna för att bevara en levande bygd genom att säkra och utöka antalet arbetstillfällen och därigenom vända en sedan länge pågående negativ befolkningsutveckling i regionen. Att möjliggöra boende i glesbygden genom tillskapande av försörjningsmöjligheter och bevarande av nödvändiga samhällsstrukturer får anses ha ett väsentligt allmänintresse.

Planer på en större satsning för turism i regionen med Stådjan som en av attraktionerna har funnits tidigare. Projektet Tre Toppar innebär en genomgripande miljöanpassning av de tidigare planerna och tar även stor hänsyn till Stådjans symbolvärde.

Inom Natura 2000-området finns ett tiotal utpekade habitat (naturtyper) som utpekats genom EU:s Art- och habitatdirektiv, bl.a. västlig taiga och fjällhed. För dessa habitat kommer projektet att innebära betydande lokal påverkan. Sammantaget bedöms dock att habitatens bevarandestatus i området kan tillgodoses efter utförande av de planerade kompensationsåtgärderna.

Det aktuella projektområdet är viktigt för rennäringen ur flera aspekter och denna näring kommer att beröras av projektet. Förslag till kompensationsåtgärder har utarbetats i samråd med Idre Nya Sameby.

Till grund för denna ansökan ligger en teknisk beskrivning, bilaga B och en miljökonsekvensbeskrivning, bilaga C. Miljökonsekvensbeskrivningen är ett fylligt dokument där Idre Fjäll har valt att presentera en sammanfattning av i stort sett all utredning som ligger till grund för projektet. Påverkan har utretts såväl på miljön (inklusive Natura 2000-intressen) och människor som på rennäringen samt Stådjans symbolvärde och det rådande friluftslivet. Det kan noteras att projektets påverkan på de tre senare intressena inte är föremål för länsstyrelsens prövning i detta ärende då de inte är skyddade Natura-2000 intressen.

En studie (RESURS AB 2006) som visar beräknade samhällseffekter av en utbyggnad av turistverksamheten vid Idre Fjäll biläggs, bilaga D.

2. PRÖVNINGENS OMFATTNING

Stiftelsen Idre Fjäll ansöker hos länsstyrelsen om tillstånd enligt 7 kap 28a § miljöbalken till utförande av de anläggningar och bedrivande av den verksamhet som redovisas i denna ansökan jämte bilagor. Ansökan avseende tillstånd för de separata verksamheter, t.ex. vattenverksamheter, som blir aktuella samt ansökan om justering av naturreservatsområde alternativt dispens från naturreservatsområde kommer att inges senare.

3. GÄLLANDE TILLSTÅND

Stiftelsen har tillstånd till vattenuttag från Burusjön enligt en vattendom 2005-11-10 (Mål M 155-03). Tillståndet medger Idre Fjäll att inom mark och vattenområden på fastigheten Idre Kronopark 2:1 och Idre 80:1 uppföra anläggningar för vattenuttag och att för dricksvatten och snöproduktion utta vissa mängder vatten.

4. PLANFÖRHÅLLANDEN

En ny översiktsplan för det aktuella området är för närvarande under upprättande. Planförslaget var föremål för samråd under hösten 2005 och arbetet med planen har fortskridit under våren. Av samrådshandlingen (för planförslaget) framgår att kommunstyrelsen i Älvdalens kommun har medräknat de effekter på sysselsättning och befolkning som projektet Tre Toppar innebär vid utformningen av den nya översiktsplanen för kommunens norra delar. För en del av det aktuella området gäller för närvarande en kommuntäckande översiktsplan beslutad den 27 juni 1994 och en fördjupad översiktsplan antagen den 6 mars 1995. Vissa delar av de aktuella utvecklingsområdena berörs av detaljplaner. Planarbetet kommer att fortsätta för att göra nödvändiga anpassningar för Tre Toppar varvid den nya översiktsplanen kommer att antas och vissa detaljplaner eventuellt kompletteras.

Nyligen har en ny detaljplan för bebyggelse i anslutning till servicecentrum i Fjätervålen antagits. Detta område berörs inte av den verksamhet som omfattas av denna ansökan.

5. BESKRIVNING AV ANLÄGGNINGARNA

Som beskrivs avsnitt 1 **ORIENTERING** ovan kommer tre nya skidområden att etableras på Stadjans västsluttning, Stadjans ostsluttning och Fjätervålens västsluttning. Inom vart och ett av de nya nedfartsområdena planeras tre till fyra nedfarter av olika svårighetsgrad.

Utformningen av de olika områdena framgår av den tekniska beskrivningen, bilaga B s. 3 ff., och miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga C, s. 33 ff.

Det nya skidområdet på Stadjans västsluttning kommer att ha en dalstation på nivån 695 m.ö.h. och en toppstation på kalfjällsplatå ca. 950 m.ö.h. Ett alternativt läge för toppstation finns på 970-980 m.ö.h. Fallhöjden på nedfarterna kommer att bli ca 250-285 m. Längden på nedfarterna blir mellan 1 320 och 1 770 m och nedfarterna kommer att vara 50-100 meter breda. I direkt anslutning till toppstationen på Stadjans västsluttning planeras en besöksterrass med restaurang. Avsikten med denna placering är att Stadjans karaktäristiska form som landmärke inte skall förändras.

Stadjans ostsluttning kommer att ha en dalstation på nivån 720 m.ö.h. och en toppstation i en nisch bakom Stadjans sadel på ca 1 060 m.ö.h. Toppstationen hamnar ca. 80 m under Stadjans topp. Nedfarterna kommer att ha längder om 1 590 till 2 000 meter och bredder på 50-100 meter. Fallhöjden kommer att bli 340 meter.

Fjätervålens västsluttning kommer att ha en dalstation på nivån 725 m.ö.h och en toppstation på fjällets högsta topp på 1 003 m.ö.h. Nedfarternas längd kommer att variera mellan 1 510 och 1 880 meter. Nedfarterna kommer att anpassas till de geologiska formationer (slukåsar) som finns i fjällets nordvästra sluttning och nedfarterna kommer att vara ca. 50 m breda. Liftsystemet kan komma att ansluta till Fjätervålens nuvarande liftsystem några hundra meter längre österut från toppstationen. Fallhöjden kommer att bli 280 meter.

För att sammanbinda skidområdena på Stadjans bägge sluttningar kommer en mindre transportlift att anläggas över den s.k. sadelns förlängning mot söder. För att vidare sammanbinda de olika skidområdena över två dalgångar planeras transportliftrar dels mellan Idre Fjäll och Stadjan i dalen vid Gränjesåsvallen, dels mellan Stadjan och Fjätervålen i Foskdalen. Dessa liftrar kommer, som andra liftrar inom området, att huvudsakligen utgöras av snabba kopplingbara stolsliftrar dimensionerade för 4-8 passagerare per stol med ett möjligt maximalt spann om 200-250 m. Eventuellt kommer gondollift att användas över Foskdalen. En del av liftarna planeras vara i drift även under barmarkssäsong.

Tre Toppar kommer att innebära en nyetablering av upp till 6 000 bäddar fördelade på befintliga och nya anläggningar. Inom Idre Fjäll planeras 1 000 bäddar i form av förtätningar. Inom det nya boendeområdet Stadjanvallen, delvis inom Natura 2000-området, planeras ca 3 000 bäddar och i boendeområdet Slättvålen planeras ca 2 000 bäddar. Delar av de planerade bäddarna inom Idre Fjäll kan förläggas till Slättvålen som ligger ca 1 km syd om Idre Fjäll. För att boende i det nyetablerade området vid Stadjanvallen skall kunna ta sig till Stadjan krävs två mindre släpliftrar i vinkel till stolsliften. Husen på Stadjanvallen kommer att ligga i små grupper i form av tun eller fåbodmiljöer. Intentionen är att dessa s.k. nyfåboddar skall vara bilfria och att centrumfunktioner, tätare bebyggelse och parkeringar skall lokaliseras i de

områden av Stådjanvallen som ligger utanför Natura 2000-området. Centrumfunktioner i Stådjanvallen kommer att placeras på södra sidan om den nuvarande vägen, dvs. utanför Natura 2000-området.

Utformning av byggnader, så väl stugor som liftstationer m.m. kommer att fastställas i detalj under en senare del av projektet.

I samband med utförande av anläggningarna kommer påverkan på området att ske till följd av avverkning, angöring av liftstolpar, resning av byggnader, ledningsdragning och flyttning av block. Anläggningsförfarandet kommer att anpassas efter den känsliga miljön.

Bl.a. mot bakgrund av att anläggningsförfarandena kommer att anpassas till naturens förutsättningar är det svårt att ange en projekttid för arbetenas utförande.

6. NATURA 2000

Projektområdet Tre Toppar ligger i Stådjan-Nipfjällets naturreservat som har en areal om ca. 24 500 ha. Nordväst om och i kant med Stådjans naturreservat ligger Långfjällets naturreservat med ytterligare ca. 67 800 ha. Mitt i Långfjällets naturreservat finns den 1 659 ha stora Töfsingdalens nationalpark. Tillsammans utgör de båda naturreservaten och nationalparken det ca. 94 000 ha stora Natura 2000-området Långfjället-Stådjan-Nipfjället. Projektområdet ligger i reservatets sydligaste del, vilket gör att större delen av det obrutna Natura 2000-området ligger norr om projektområdet. Drygt 1 000 ha ligger söder därom.

Långfjället-Stådjan-Nipfjället är utpekade i Natura 2000 både som SCI-område enligt EU:s Art- och habitat direktiv (92/43/EEG) och som SPA-område enligt EU:s fågeldirektiv (79/409/EEG). Utöver detta område finns flera andra stora Natura 2000-områden i nordvästra Dalarna inom Idre och Särna socknar samt i närliggande Härjedalen. Stora skyddade naturområden i form av bl.a. nationalparker finns även andra sidan riksgränsen mot Norge.

Länsstyrelsen har genom tolkning av vegetationskartan preliminärt delat in det aktuella Natura 2000-området i olika habitat. Då länsstyrelsen ännu inte genomfört fältinventering är dess bedömning ibland osäker. Hela projektområdet Tre Toppar har dock inventerats i fält av Tre Toppars miljökonstuler för att möjliggöra beskrivning, naturvärdesbedömning och konsekvensbeskrivning. Resultaten av dessa inventeringar liksom tidigare genomförda bedömningar av skogarna i området redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga C avsnitt 6.2 s. 62. Där framgår också hur habitatbedömningarna från fältinventeringarna skiljer sig från länsstyrelsens översiktliga bedömning. Prioriterade habitat inom området är västlig taiga och aapamyrar. Icke prioriterade habitat är fjällhed, fjällbjörkskog, silikatraberter, mossar kärr och gungflyn samt örtrika granskogar. Inom Natura 2000-området Långfjället-Stådjan-Nipfjället finns ett flertal skyddsvärda fågelarter varav många är typiska gammelskogsfåglar och knutna till livsmiljön västlig taiga. Området är även utpekade för sitt bestånd av järv och lodjur.

7. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Som redogjorts för ovan ligger projektområdet för Tre Toppar i det Natura 2000-område som benämns Långfjället-Stådjan-Nipfjället.

De planerade anläggningarna innebär ett ingrepp i det stora opåverkade landskap som Natura 2000-området utgör. Landskapet kommer delvis att fragmenteras och anläggningen kan utgöra en barriär för flera arter. Särskilt märkbart kan detta vara i Natura 2000-områdets

sydligaste delar där vissa arter delvis kan isoleras från de stora orörda områdena längre norrut. Ungefär 1 000 ha av Natura 2000-områdets 94 000 ha ligger söder om den planerade anläggningen. Ett mycket stort obrutet område förblir orört norr om projektområdet, se figur 6.7 i miljökonsekvensbeskrivningen bilaga C.

Det bör, vid bedömningen av påverkan på de arter som Natura 2000-området representerar, fästas särskild uppmärksamhet på den mycket höga andel av skyddad natur som förekommer i Idre och Särna socknar, i angränsande delar av Härjedalen samt i angränsande delar av Norge. I ett sådant landskapsperspektiv är påverkan från Tre Toppar liten.

Visa fåglar och däggdjur kan komma att undvika närområdet till anläggningen pga. människors närvaro. Problemet är störst vintertid då den mänskliga aktiviteten i området är störst. För flertalet arter är dock området söder om anläggningarna tillräckligt stort samtidigt. Anläggningen utgör inte heller någon reell barriär för de allra flesta arter.

Konsekvenserna för de prioriterade habitaterna genomgås i detalj på sid. 93 ff. miljökonsekvensbeskrivningen och sammanfattas här nedan.

Västlig taiga

Konsekvenserna för det prioriterade habitatet västlig taiga bedöms bli betydande. Konsekvenserna utgörs av direkt påverkan genom ianspråktagande av habitatet (avverkning), indirekta effekter som kanteffekter, barriär- och fragmenteringseffekter samt störningseffekter. Tillsammans utgör habitatförändringarna indirekt påverkan på 126 ha (varav 46 ha påverkas direkt) vilket motsvarar ca 0,4 procent av Natura 2000-områdets ca 30 000 ha västlig taiga. Av dessa 126 ha bedöms ca hälften ha låg bevarandestatus.

Störningar från människans aktivitet i området bedöms, främst under vintern, påverka vissa arter inom i genomsnitt ca 400 m på vardera sidan om nedfarterna. Viss påverkan från off-pist- och turskidåkare kan påverka djurlivet på än större avstånd. Sammantaget bedöms konsekvenserna för habitatet som betydande.

Aapamyrrar

Påverkan på detta prioriterade habitat bedöms utgöras av direkt påverkan, störnings- och barriäreffekter. Sammantaget bedöms dock mindre än 1 ha av habitatet påverkas direkt, vilket utgör 0,02 procent av förekomsten inom Natura 2000-området. Länsstyrelsens uppmätning och klassificering av detta habitat har efter fältinventering visat sig vara felaktig. De indirekta effekterna utgörs främst av störningar på vissa fåglar och däggdjur från mänskliga aktiviteter. Risken för störningar från anläggningarna bedöms vara störst på vintrarna. Då använder dock endast få arter myrarna, huvudsakligen för förflyttning. Orren använder under vårvintern våtmarker som spelplatser. Huruvida orrspel förekommer inom projektområdet är dock inte känt. Sammantaget bedöms konsekvenserna för habitatet som måttliga.

Konsekvenserna för icke-prioriterade habitat redogörs för i detalj på sid. 98 ff. i miljökonsekvensbeskrivningen och sammanfattas här nedan.

Fjällhed

Påverkan bedöms utgöras av direkt påverkan, störning och barriäreffekter. Totalt berörs 1 ha av fasta anläggningar, främst vid liftstationerna. Sammantaget kommer ca. 41 ha att ianspråktagas för liftar, nedfarter och toppstationer. Den mänskliga närvaron kommer att

innebära en störning för flera av habitatets däggdjur och fåglar. Endast få arter använder habitatet vintertid då störningarna är som störst. Sammantaget bedöms vissa arter påverkas av störningar inom ca 400 ha av habitatet och störningarna bedöms som betydande.

Fjällbjörkskog

Påverkan på habitatet utgörs av direkt påverkan, kanteffekter, störningseffekter samt barriär- och fragmenteringseffekter. Ca 7 ha kommer att avverkas för anläggningen och berörs direkt. Indirekt påverkan i form av kant- och fragmenteringseffekter utgör totalt ca 8 ha. Tillsammans bedöms habitatförändringarna komma att ske inom ca 15 ha vilket motsvarar ungefär 0,4 procent av habitatet inom Natura 2000-området. Störning från mänsklig aktivitet bedöms uppkomma för vissa arter. Sammantaget bedöms konsekvenserna för habitatet som måttliga.

Silikatrasbranter

Sammanfattningsvis bedöms påverkan på habitatet som obetydlig. Ingen direkt påverkan förekommer men däggdjur och fåglar kan i viss mån störas av aktiviteter inom anläggningen. Totalt bedöms berörda arter påverkas av störningar av någon form inom ca 5 ha av habitatet.

Mossar, kärr och gungflyn

Påverkan på habitatet utgörs av direkt påverkan, störning och barriäreffekter. Stormyren som av länsstyrelsen bedömts tillhöra detta habitat har rätteligen bedömts som Aapamyran. Myrens vegetation kommer till viss del att förändras för 1 ha som kommer att pistas och förses med konstsnö. Direkt påverkan bedöms inskränka sig till angöringspunkterna för liften och störningar från mänsklig aktivitet bedöms påverka berörda arter inom sammantaget 26 ha av habitatet. Sammantaget bedöms störningarna för habitatet som måttliga.

Örtrika granskogar

Då de områden som länsstyrelsen har klassificerat som örtrika granskogar efter fältinventering visat sig vara att hänföra till västlig taiga bedöms inte några örtrika granskogar påverkas av anläggningen.

Konsekvenser för enskilda arter som varit grund för klassificeringen av Långfjället-Städjan-Nipfjället

Anläggningens påverkan på järv eller lodjur bedöms inte bli betydande trots att dessa arter någon gång kan passera genom området för anläggningarna. Skogslevande fåglar kommer att drabbas både av habitatförlust och indirekta effekter, främst störning, kanteffekter och störningar på grund av etablering av andra arter. Sammantaget bedöms obetydliga konsekvenser uppkomma för fjällpipare och stenfalk, måttliga konsekvenser för ljunpipare, hökuggla, spillkråka och tretåig hackspett. Betydande konsekvenser bedöms uppkomma för tjäder.

Konsekvenser under byggskedet

Konsekvenser under byggtiden kommer främst att vara effekter av de fysiska anläggningsarbetena samt buller och annat ljud från dessa arbeten liksom transporter. Anläggningsarbeten kommer i viss utsträckning att ske genom grävning vilket kommer att påverka jordarter och vegetation i området där grävning sker. Projektets ambition är att minimera sådan påverkan, se nedan under avsnitt 13 avseende föreslagna skyddsåtgärder.

Konsekvenser under driftsskedet

Se kap. 11 sid. 101 ff. i miljökonsekvensbeskrivningen för ytterligare information.

Tillförseln av konstsnö kommer vid snösmältning att ge ökad avrinning i pisterna. Avverkning och borttagande av viss vegetation kommer även leda till att mindre ytvatten kan tas upp av träden eller stoppas av annan vegetation. Pistning innebär att snön kompakteras vilket leder till lägre temperatur och större tjäldjup. Temperatursänkningen i kombination med tillförsel av konstsnö gör att snösmältningen fördröjs på våren.

Ökad användning av området bl.a. för skidåkning och körning med pistmaskin kan leda till ökad markpåverkan bl.a. i form av erosion i området. Med föreslagna skyddsåtgärder och undersökningar bedöms markslitage från vandrare kunna minska något. Pistningen kan även påverka växter och mikroorganismer genom att den senare snösmältningen leder till en något kortare tillväxtsåong. Effekter kan även påverka arter högre upp i näringskedjan, t.ex. smågnagare. En ökad avrinning i sluttningarna leder till att vattendrag som tar emot vårfloren får något högre flöde än vid normal vårfloed. Ökade vattenflöden i samband med vårfloed kan ge en påverkan på vattnets surhetsgrad beroende på vattentillströmningen. Effekterna på vattenkemin i Foskan är svårbedömda. De ökade flödena kan liknas vid enstaka år med riktigt höga flöden.

Vattenuttag för snösystemet m.m. kommer att tillståndssökas i ett senare skede och konsekvenserna utvecklas i denna ansökan. Enligt planerna kommer vatten för snöförsörjning av Stadjan att tas från Burusjön vilket bedöms endast i mindre grad påverka sjön och utflödet genom Buruån. Däremot kommer tillförseln av vatten från Burusjön och Lill-Fjätens vattensystem att förändra vattenregimen i Foskans vattensystem. Specifika villkor för vattenverksamheter kommer att fastställas i tillstånd för sådana verksamheter.

Anläggningen Tre Toppar kommer vidare att få konsekvenser för vissa värdeobjekt som finns i området i form av riktigt gamla tallar och torrakor. Projektet bedöms vidare få konsekvenser för jakt, friluftsliv och kulturmiljön samt kunna påverka Stadjans symbolvärde i viss mån. Det skall dock upprepas att sådan eventuell påverkan inte är föremål för prövning i det nu aktuella ärendet.

Stiftelsens uppfattning är att projektets inverkan på skyddade intressen minimeras genom föreslagna skyddsåtgärder och kompenseras genom föreslagna kompensationsåtgärder.

I miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga C, framgår projektets påverkan på bevarandestatusen, hur verksamheten påverkar området som helhet betraktat och förslag till skyddsåtgärder.

Utformning av byggnader, så väl stugor som liftstationer m.m., kommer att anpassas till omgivande natur.

8. PROJEKTETS TILLÅTLIGHETS FÖRUTSÄTTNINGAR ENLIGT 7 KAP 29 MB

8.1 Alternativa lösningar

Vid bedömning av alternativ till Tre Toppar skall det noteras att Tre Toppar är ett samhällsprojekt, bestående av en större turismsatsning som syftar till att vända den negativa utvecklingen i regionen genom att öka försörjningsmöjligheterna på plats, minska utflyttningen och öka inflyttningen. Mot denna bakgrund kan alternativa satsningar på turismnäringen, eller andra näringar, inte ses som reella alternativ till Tre Toppar i den mån de inte i samma utsträckning kan bidra till en påtaglig positiv utveckling för regionen.

Ett antal alternativa turismsatsningar har utretts och bedömts inte kunna ge tillnärmelsevis samma positiva konsekvenser till regionen som Tre Toppar. Påverkan på naturvärden blir i många av alternativen dessutom jämförbara med effekterna av Tre Toppar.

- Alternativet endast **Städjan** skulle för Natura 2000-området innebära samma konsekvenser för Städjan som Tre Toppar medan effekterna på Foskdalen blir små och effekterna på Fjätersvålen västsluttningar obefintliga. Såväl den pistade ytan som nedfarternas sluttningar skulle minska betänkligt med lägre attraktionskraft och lägre antal turister som följd.
- Alternativ **Söder** innebär att Städjans västsluttning utförs i ett sydligare läge och ansluts från Idre Fjälls ostbackar. Alternativet innebär för Natura 2000-området att vissa sammanhängande sluttningsskogar inte kommer att påverkas av de barriäreffekter som blir resultatet av Tre Toppar. Dock kommer äldre granskogsbestånd med höga naturvärden att beröras av detta alternativ. Alternativet innebär inte samma bredd i skidåkning och bedöms därför inte ge förutsättningar för stora mängder vinterturister.
- Alternativ **Foskdalsvallen** innebär utbyggnad av liftar på Gränjåsen i stället för Städjan. För Natura 2000-området innebär alternativet mindre påverkan på Städjans västliga barrskogssluttningar. Kalfjällsytan närmast väster om Städjans topp skonas också. Sammantaget bedöms alternativet inte ge samma skidupplevelse och bedöms därför inte kunna attrahera stora mängder vinter- och sommarturister på samma sätt som Tre Toppar.
- Alternativet **Hemmeråsen** berör inte Natura-2000 området men skulle ändå påverka områden med lika höga eller högre naturvärden än projekt Tre Toppar. Fjällets topografi medför att projektet inte har förutsättningar att ge de samhällseffekter som Tre Toppar kan.
- Alternativet **Gränjåsvålen** innebär att Idre Fjälls eget fjäll byggs ut med 5-7 miljoner m³ massor till en beräknad kostnad om 2 miljarder kronor. Förutsättningarna för att hitta tillräckliga mängder tjänliga massor bedöms som små och miljöeffekterna av ett sådant alternativ bedöms kunna bli betydande. Effekterna på rennäring och naturvärden bedöms som små men effekterna på landskapsbilden bedöms däremot som mycket stora. Förhållandevis små effekter på fallhöjderna och avsaknaden av sommarprofilering innebär att förslaget inte kan beräknas ge tillnärmelsevis sådana samhällseffekter för regionen som Tre Toppar.
- Alternativet ekoturism och vad detta innebär utvecklas i miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga C, s. 42 ff. Denna typ av småskalig turism är ett mycket viktigt komplement till Tre Toppar som dock inte kan förväntas att på egen hand ge i närheten av de volymer av besökare som krävs för att skapa erforderlig sysselsättning.

Som alternativ näring till turismen har skogsbruk med vidareförädling diskuterats men efter utvärdering har detta kunnat konstateras inte kunna utgöra något alternativ till Tre Toppar vad gäller tillskapande av arbetstillfällen.

Nollalternativet innebär i än större grad än om något mindre projekt genomförs att bygdens utveckling hotas. Med nuvarande utveckling och utan satsning kommer såväl offentlig som kommersiell service att utarmas vilket medför än snabbare befolkningsminskning som effekt.

Av naturliga skäl måste projektområdet för Tre Toppar ligga i ett område med goda möjligheter till skidåkning och i anslutning till redan befintlig turistisk infrastruktur. Placeringen av anläggningarna styrs i stora delar av naturliga förutsättningar och kan inte förändras i nämnvärd mån. De alternativ som har övervägts framgår av redogörelsen ovan.

Sammanfattningsvis kan noteras att Tre Toppar projektet bedöms kunna täcka det kommande exploateringsbehovet för turismsatsningar inom området för den framtid som nu kan överblickas. Projektplanen är utformad för det mest omfattande alternativet och med utgångspunkt från att kompletteringar av anläggningarna inte skall behöva göras. En överhängande risk med mindre omfattande alternativ är att dessa inte kommer att vara tillräckliga för att kunna vända befolkningsutvecklingen i bygden och att satsningen i så fall kommer att behöva kompletteras inom en snar framtid. Idre Fjälls uppfattning är att det är en fördel, även för miljön, att hela projektet Tre Toppar provas samtidigt.

8.2 Tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse

Bakgrunden till utvecklingen av projektet Tre Toppar är att befolkningen i Älvdalen, som i andra inlandskommuner, minskar genom låga födelsetal och kontinuerlig utflyttning. Befolkningen i kommunen som helhet har minskat ända sedan 1960-talet, även om minskningen planade ut i Idre socken i och med etableringen av Idre Fjäll. Regionens stora framgångar inom turismnäringen har räddat bygden men nu ser befolkningskurvorna återigen ut att vika nedåt. Med nuvarande utveckling riskerar Särna församling att inom de kommande 20 åren minska sin befolkning till en nivå som varken kan bära grundskola eller dagligvaruhandel. Skolorna i Särna och Idre kan med Tre Toppar projektet klara den minimigräns på antal elever per årskull som enligt kommunens översiktsplan krävs för att en skola kan anses uppnå kvalitetsmålen till rimliga kostnader. Utan satsning eller med en mindre satsning riskerar i vart fall en av skolorna nedläggning.

Av naturliga skäl måste en dagligvaruhandel ha en viss omsättning för att kunna garantera ett visst sortiment och överlevnad för företaget. Mot bakgrund av nuvarande utveckling innebär detta att det för i vart fall Särnas dagligvaruhandel är av avgörande betydelse att projektet Tre Toppar genomförs fullt ut.

I Idre och Särna är 80 % av befolkningen direkt eller indirekt beroende av turism för sin försörjning och det är inom denna näring som organisationer och företagare i Idre och Särna ser att nya arbetstillfällen kan skapas. Konkurrensen inom turismnäringen är hård, inte minst från internationella aktörer. Stiftelsen Idre Fjäll har lyckats väl och har etablerat en hög andel årsarbeten. Stiftelsen skapar i dag motsvarande 230 årsarbetstillfällen. En stor del av dem som arbetar för Stiftelsen bor året om i bygden, framför allt i Idre men också i Särna. Orterna Särna och Idre är belägna på sådana avstånd från andra orter att arbetspendling aldrig kan bli ett alternativ till försörjning på plats. Pendling mellan Idre och Särna är dock ett alternativ.

Projektets betydelse för regionen har utretts och utbyggnaden av Tre Toppar bedöms ge minst 350 nya årsarbetstillfällen i området runt Särna, Idre och Grövelsjöfjällen. Alternativa satsningar i form av t. ex. småskaliga projekt och ekoturism har utretts och slutsatsen är att alternativen inte kan ge det tillskott av arbetstillfällen i bygden som krävs. Även en större vinterturismsatsning skulle medföra en alldeles för begränsad tillväxt för att ge önskade effekter för området. Satsningen på barmarksaktiviteter inom Tre Toppar innebär att en betydande del av de tillkommande arbetstillfällena kommer att vara helårsarbeten vilket i sig förstärker möjligheterna till inflyttning i det aktuella området. Ett ökat antal besökare ger förutsättningar för stärkt serviceutbud i hela stråket Mora-Älvdalen-Särna-Idre. Bedömningen är att detta stråk, efter utbyggnad av Tre Toppar, kommer att passeras av 750 000-800 000 turister årligen.

Att kunna hålla regioner och bygder levande genom att möjliggöra för människor att kunna bo, arbeta och studera inom ett rimligt avstånd får anses vara ett sådant väsentligt allmänintresse av sådan social eller ekonomisk natur som avses i Art- och habitatdirektivet. Att underlätta för inflyttning genom tillskapande av arbetstillfällen är ett långsiktigt intresse.

8.3 Kompensationsåtgärder m.m.

De kompensationsåtgärder som nu föreslås kommer att bestå av både naturskydd av bevarandevärda marker och av olika skötselinsatser för att stärka naturvärdena. Några skötselinsatser föreslås inom befintliga naturreservat. Alla här föreslagna kompensationsåtgärder skall vidtas utöver åtaganden enligt gällande naturvårdplaner.

Kompensationsåtgärderna redovisas nedan per habitat. Påverkan på de olika habitaterna framgår av avsnitt 7 ovan, MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING.

8.3.1 Västlig taiga

Västlig taiga är ett prioriterat habitat. Påverkan på detta habitat kommer i vissa fall att vara direkt och definitiv för de 46 ha som avses att avverkas, något som leder till vilket leder till att omfattande kompensation föreslås i form av ett flertal olika åtgärder som kommer att komplettera varandra, både ur kvantitativ och kvalitativ synpunkt. Totalt bedöms ca 126 ha taiga, av totalt 30 000 inom Natura 2000-området påverkas. Av den påverkade arealen bedöms ca. hälften ha låg bevarandestatus. Som kompensationsåtgärd föreslås naturskydd av västlig taiga i Slagebäcken - Björnklinkåsen nära påverkat område av västlig taiga (ca 550 ha av habitatet). Vidare föreslås naturskydd av västlig taiga i Navardalen (ca 1 000 ha av habitatet) och tillskapande av brandskötsel i Foskdalen (50 ha). Den nya livsmiljöns yta är större än den som går förlorad.

8.3.2 Aapamyrrar

Aapamyrrar är ett prioriterat habitat. Habitatkvalitén inom det påverkade området betecknas som mycket hög. Påverkan består främst av störningseffekter på fauna (ca 40 ha) och direkt påverkan bedöms till mindre än 1 ha och de totala konsekvenserna bedöms bli måttliga. Kompensation föreslås ske med naturskydd av aapamyrrar nära påverkat område i Slagebäcken - Björnklinkåsen (ca 150 ha av habitatet).

8.3.3 Fjällbjörkskog

Fjällbjörkskog är ett icke-prioriterat habitat som finns i stor omfattning inom det berörda Natura 2000-området (ca 3 800 ha). Mycket stor andel av habitatet förekommer redan i naturskyddade områden i den boreala regionen. Nätverket Natura 2000 bedöms därför kunna bibehållas intakt även efter genomförande av Tre Toppar. Ingen kompensation genom ytterligare naturskydd anses därför motiverad. Däremot föreslås anläggande av lövskog och långsiktig lövskogsskötsel vid Vassbo (80 ha). Denna åtgärd kan på lång sikt förväntas gynna en del arter som förekommer i fjällbjörkskogen inom det påverkade området, bl. a. vedlevande hackspettar.

8.3.4 Fjällhed

Fjällhed är ett icke-prioriterat habitat som finns i stor omfattning inom det berörda Natura 2000-området och i omgivande landskap med norra Dalarna och södra Härjedalen (ca 80 000 ha). Mer än tre fjärdedelar av fjällheden i länet är redan skyddad. Den fjällhed som inte ingår i Natura 2000-området eller den boreala regionen är redan påverkad av, eller ingår i planer för, turistiska anläggningar. I landskapsperspektiv utgör habitatet ett stabilt ekologiskt nät inom Natura 2000. Nätverket bedöms därför kunna behållas intakt även efter genomförandet av Tre Toppar och av denna anledning anses ingen kompensation genom ytterligare naturskydd motiverad. I stället föreslås långsiktig skötsel för att undvika igenväxning av de öppna fjällhedarna på Stådjan. Inom överskådlig framtid kan det komma att bli märkbart hur trädgränsen på grund av klimatförändringar flyttar sig upp på fjället. Om detta dokumenteras vetenskapligt bör det inom projektet vara möjligt att stävja väntad igenväxning av fjällheden på Stådjan genom aktiva skötselåtgärder, se även avsnitt 8.3.8 nedan.

8.3.5 Mossar, kärr och gungflyn

Mossar, kärr och gungflyn är ett icke-prioriterat habitat som finns i stor omfattning inom det berörda Natura 2000-området (ca 20 000 ha). Habitatkvaliteten inom det påverkade området är hög. Påverkan utgörs framförallt av störningseffekter på denna fauna men även mindre direkt påverkan kommer att ske. Sammantaget bedöms konsekvenserna för detta habitat bli måttliga. I ett landskapsperspektiv utgör habitatet ett stabilt ekologiskt nät inom Natura 2000 vilket bedöms kunna hållas intakt även efter genomförande av Tre Toppar, inga kompensationsåtgärder föreslås därför.

8.3.6 Silikatrasbranter

Påverkan på habitatet bedöms som obetydlig varför inga kompensationsåtgärder föreslås.

8.3.7 Kompensationsområden m.m.

Området Slagebäcken-Björnklinkåsen ägs av statligt ägda Sveaskog och inget rationellt skogsbruk bedrivs för närvarande, eller avses bedrivs inom området. Området föreslås kompensera för påverkan på västlig taiga med 550 ha och aapamyrar med 150 ha. Detaljer om områdets karaktär framgår av sid. 120 i miljökonsekvensbeskrivningen. Kompensationen bedöms ge indirekta positiva effekter för rennäringen eftersom reservatsbildningen medför ett långsiktigt säkerställande av de lavrika tallskogarna i området. Då området redan enligt Sveaskogs förmenande tillfaller naturvården eftersom inget rationellt skogsbruk avses bedrivs inom området har Sveaskog inte medgivit att området tas i anspråk för kompensationsåtgärd.

Navardalen ett stort, starkt kuperat och höglänt barrskogsområde beläget ca. 30 km nordost om Älvdalen och ca 70 km sydost om det påverkade Natura 2000-området vid Städjan. Området ägs och förvaltas av Älvdalens besparingsskog som har en positiv inställning till att området skall ingå som kompensation för Natura-2000 området. Det område som föreslås för kompensationsåtgärden kommer att omfatta ca 1 500 ha runt Navarsjön och med omgivande berg och sluttningar. Avgränsningen är gjord för att åstadkomma ett väl sammanhållet område med hög andel äldre skog. Delar av området som genomgått tidigare avverkningar kommer att ställas under en plan för naturvårdsskötsel.

Kompensationsåtgärder för det rörliga friluftslivet kommer bl. a. att göras i Navardalen genom att vandringsleder i detta område underhålls. Kring någon av de högsta topparna kommer utsikten att säkerställas genom, försiktiga, selektiva höjningar. Området föreslås kompensera påverkan på västlig taiga med 1 000 ha.

8.3.8 Skötsel av fjällhed på Städjan

Prognoserna om klimatförändringar pekar på att vi under 2000-talet kommer att uppleva förhöjda årsmedeltemperaturer vilket för fjällvärden bl. a. innebär att trädgränsen kommer att flyttas uppåt och kalfjällen bli bevuxna. Stiftelsen Idre Fjäll åtar sig att undersöka och vid konstaterat behov skydda samt motarbeta den igenväxning som kan bli följden av klimatförändringen. Åtgärden kan genomföras först efter godkännande i skötselplanen för naturreservatet Städjan-Nipfjället.

8.3.9 Naturvårdsbränning i Foskdalen

Åtgärden innefattar utarbetande av en strategi för återkommande naturvårdsbränningar i dalgången. Kompensationsåtgärden återskapar de naturvärden som är knutna till en brandpräglad skog. Åtgärden kommer att minska tillgången på renbete i form av marklavar. Långsiktigt innebär bränning dock en positiv påverkan på marklavarna eftersom bränning gör

att skogen inte förtätas. Åtgärden föreslås omfatta ca. 50 ha. Åtgärden kan genomföras först efter godkännande i skötselplanen för naturreservatet Städjan – Nipfjället.

8.3.10 Vassbo lövskogsskötsel

Kompensationsåtgärden går ut på att lägga grunden för samt genomföra en långsiktig lövskogsskötsel inom ett idag igenväxande sandmagasin intill en tidigare gruva. Området föreslås kompensera för några av de lövskogsberoende arter som förekommer i habitatet fjällbjörkskog men föreslås inte ingå i Natura 2000-området.

8.3.11 Sammanfattningsvis om kompensationsåtgärder m.m.

De föreslagna kompensationsåtgärderna bedöms sammantaget medföra att bevarandestatusen för påverkade habitat och arter väl kan upprätthållas inom den naturgeografiska region där både påverkan och kompensation kommer att ske.

Flera av åtgärderna är beroende av myndighetsbeslut i form av skyddsområden eller ändringar av skötselplanen för gällande naturreservat. De kompensationsåtgärder som föreslås omfattas av naturskydd är naturvärden som liknar de påverkade, dvs. kompensation med samma naturtyp. Delar av kompensationen beräknas ske med annan naturtyp eller genom återskapande, främst åtgärden lövskogsskötsel vid Vassbo. På lång sikt kommer betydande naturvärden att återskapas genom dessa kompensationsåtgärder. Några kompensationsåtgärder sker i nära anslutning till de marker som påverkas av projektet. Den kompensationsåtgärd som sker på störst avstånd från projektområdet (naturskydd vid Navardalen, 70 km från projektområdet) bidrar till att skapa ett mer intakt nätverk av Natura 2000 eftersom Navardalen ligger i en del av Dalarna med betydligt lägre andel naturskydd än Idre socken.

De planerade kompensationsåtgärderna kommer att påbörjas då Tre Toppar beviljas tillåtighet. Merparten av kompensationsåtgärderna kommer att utföras så att kompensationen fyller sin funktion innan Tre Toppar börjar anläggas. Finansieringen för kostnader relaterade till projektet, så väl investering som långsiktig skötsel, faller helt på projektägaren. Förslagen till naturskydd måste dock genomföras genom länsstyrelsens beslut om reservatsbildning.

Sammantaget anser Stiftelsen Idre Fjäll att de redovisade kompensationsåtgärderna är lämpliga för området och den förlust som uppstår, eller kan uppstå, av projektet. De föreslagna åtgärderna kommer att medföra upprätthållandet av ett totalt sett sammanhängande Natura 2000-nätverk. De presenterade åtgärderna är genomförbara och Stiftelsen har kapacitet att genomföra dem. Åtgärderna kan vidare vara genomförda vid den tidpunkt då påverkan uppkommer. Beträffande lövskogsskötseln vid Vassbo kommer det dock att ta tid innan kompensationsåtgärden nått sin fulla biologiska funktion.

9. KUMULATIVA EFFEKTER

I projektområdets omgivning finns vissa källor till påverkan som kan förstärkas av Tre Toppar projektet, skidanläggningar, vägar, bostäder m.m. Genom utbyggnaden kommer skogslandskapet att ytterligare fragmenteras. I norra Dalarna finns dock förhållandevis stora arealer av naturskyddade gamla skogar varför de kumulativa effekterna beräknas bli mindre i detta område än i ett område med högre påverkansgrad.

Kumulativa effekter bedöms kunna uppkomma för de arter som lever i Natura 2000-området då flera störningar samverkar så att vissa arter som kanske skulle ha klarat någon störning helt lämnar området. Kumulativa effekter i form av tillförsel av konstsnö samt markpåverkan kan

även leda till ökade vattenflöden. Ökade vattenflöden i kombination med ökat slitage kan ge ytterligare risk för erosion.

Kumulativa effekter kan uppstå på grund av andra verksamheter inom eller i närheten av området, främst i form av ökade transporter till och rörlighet inom området.

Potentiella kumulativa effekter av projektet framgår av miljökonsekvensbeskrivningen, beträffande vissa specifika arter sid. 100, vattenflöden sid. 101 och för rennäringen sid. 112.

10. RENNÄRINGEN

Idre Nya Sameby är Sveriges sydligaste sameby och den bildades 1983 genom en rekonstruktion av dåvarande Idre Sameby. Idre Nya sameby är en av de minsta i Sverige och består av 35-40 personer. En sameby är både en ekonomisk och en geografisk enhet som till sin uppbyggnad kan jämföras med en ekonomisk förening. Idre Nya Sameby har sin huvudsakliga utbredning i Älvdalens kommun men även inom Härjedalens kommun i Jämtlands län. Nettoarealen av Idre Nya Samebys barmarksbete är beräknad till 1 038 km². Hela projektområdet ligger inom områden som är klassade som riksintresse för rennäringen, se figur 9.1 sid. 82 i miljökonsekvensbeskrivningen.

10.1 Konsekvenser för rennäringen

Mellan Städjan och Fjätervålen och delvis över de båda fjällena går den för samebyn viktigaste flyttleden till och från vinterbetesmarkerna. Leden används två till fyra gånger per år för att flytta hela eller delar av renhjorden. Flyttning av hela hjorden denna väg sker under oktober/november samt vid snösmältningen under mars/april. Därutöver används leden för flytt av slaktdjur till byns slakteri en eller två gånger i januari och februari. Slakteriet betjänar även grannbyn Ruhvten sijte. Vid genomförande av Tre Toppar måste slakteriet flyttas och flyttleden läggas om. Av figur 9.1 på sid. 84 i miljökonsekvensbeskrivningen framgår den nuvarande flyttledens belägenhet i förhållande till projektområdet.

Konsekvenser för rennäringen kommer att märkas bl.a. genom att renarnas betesro kommer att påverkas av människor som finns i området. Det bedöms inte möjligt att efter genomförande av anläggningarna försöka flytta renarna denna väg. Förutom störningen på renarnas betesro påverkas renbetet direkt där det anläggs nedfarter, lifter och byggnader. Fjällhedens vegetation i nedfarterna bedöms bli mer risdominerad och hänslaven kommer att försvinna där skogen avverkas. Ett genomförande av Tre Toppar bedöms även medföra aktiviteter i ett stort område kring anläggningarna genom t.ex. skidåkning och vandring på nya spår in i området samt tävlingar t.ex. i orientering. Sammantaget innebär genomförande av projektet kumulativa effekter för rennäringen i sektorn sydost om Idre. Flera utrymmeskrävande näringar delar där utrymme med den mycket markkrävande rennäringen vilket innebär att marken måste omdisponeras. Vid planering av barmarksaktiviteter i området kring Tre Toppar kommer Stiftelsen Idre Fjäll att fortsätta samråda med Idre Nya Sameby om hur man skall undvikas och förebygga att betande renar stöds.

10.2 Kompensation för ingrepp i rennäringen

De effekter som Tre Toppar för med sig i samebyns sydöstra sektor innebär att samebyn får ett behov av nya betesmarker.

De föreslagna kompensationsåtgärderna innebär i första hand en omdisponering av mark för vinterbete från den östra sidan av älven till den västra, se figur 12.4 på sid. 124 i miljökonsekvensbeskrivningen. De vinterbetesmarker som finns inom den sydöstra sektorn

ersätts med utvidgade marker på västra sidan av älven ned till ungefär vägen mellan Idre och Sälen. Dessa marker består, till skillnad mot dem som nu nyttjas, av stora områden utan anläggningar för turism och friluftsliv. I väster föreslås det nya vinterbetesområdet gränsa mot Fulan och Fulufjällets nationalpark. De nuvarande vinterbetesmarkerna i sydost föreslås kvarstå som reservbete för vintern. I den sydliga delen föreslås området öster om riksväg 70, från Särna i norr till Trängsletdammen i söder, som reservbetesområde. Framtiden för Älvdalens skjutfält är oklar men lär inte påverka möjligheterna att använda detta område som renbeteskompensation.

En del av den kompensation som föreslås kommer att vara åretruntmark eller åtgärder som gynnar användningen av åretruntmarker. Förslaget på omdisponering av samebyns marker kommer att förtydligas ytterligare i samarbete med Idre sameby.

En ny huvudflyttled föreslås från Nadden i sydliga änden av de nuvarande åretruntmarkerna, över Grövlan och mot Hösthån. Djuren kommer då att passera riksväg 70 i ett väsentligt mindre trafikerat område än nu. Nuvarande nordliga flyttled kvarstår och nuvarande reservflyttled väster om Hemmeråsen kan fungera som flyttled till och från reservbetet på den östra sidan. Då den nuvarande flyttleden för renarna är invand råder osäkerhet om hur lång tid det kommer att ta att anpassa renarna till de nya flyttvägarna.

Samebyns slakteri vid Grunddagssättern kommer att flyttas till området väster om Grövlan i närheten av Hösthån.

Omdisponeringen påverkar både statligt och enskilt ägda marker och bedöms kräva avtal med berörda markägare. De marker som nu föreslås ingå i förslaget till omdisponering av vinterbeten ägs till stor del av Särna Idre Besparingssskog samt Sveaskog. Det finns därmed goda förutsättningar att upprätta markavtal. Sveaskog har visat en positiv inställning till att träffa en överenskommelse om arrende. Omdisponeringen innebär också att det blir nödvändigt att nå en överenskommelse med enskilda markägare utmed Grövlan. Stiftelsen Idre Fjäll föreslår att ett villkor om kompensation för rennäringen fastställs i samband med regeringsprövningen. Detta kan även avse behovet av uppföljning och anpassning av kompensationsåtgärder efter genomförande av Tre Toppar och utvärdering av konsekvenserna. Det bör noteras att rennäringen inte är ett Natura 2000-intresse och därmed formellt inte omfattas av länsstyrelsens prövning.

11. RIKSINTRESSE M.M.

Projektområdet ligger helt inom ett område som utpekats som riksintresse för Naturvården. Utpekandet medför att ändrad markanvändning inte får tillstånd om den påtagligt kan skada naturmiljön. Inom projektområdet finns även våtmarker av riksintresse. Länsstyrelsens motivering till klassning av området sammanfattas på s. 65 i miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga C. Mark och vattenanvändning inom ett sådant område får endast tillåtas efter tillståndsprövning. När riksintressena dessutom, som i detta fall, berörs av Natura 2000-skydd kommer skyddet enligt dessa bestämmelser att tillämpas. De anläggningar för vattenverksamhet m.m. som inte tillståndsprövas här inom ramen för 7 kap 28 a § prövningen kommer således att senare prövas enligt detta lagrum.

Delar av området utgör riksintresse för rennäringen vilken närmare berörts under avsnitt 10.
RENNÄRING.

12. SAMRÅD

Tidigt samråd enligt miljöbalkens dåvarande bestämmelser har skett 2004. Efter det tidiga samrådet beslöt länsstyrelsen den 22 december 2004 att projektet kunde medföra risk för betydande miljöpåverkan. Stort samråd enligt miljöbalkens dåvarande bestämmelser inleddes den 30 juni 2005. Samrådshandlingen Tre Toppar – samhällsintresse, hänsyn och konsekvenser samt inbjudan att delta i samråd har skickats till sakägare samt vissa myndigheter och organisationer. En broschyr med information samt inbjudan att delta i det utökande samrådet har skickats till alla hushåll i Älvdalens kommun samt till medlemmarna i Fjätersvållens och Gränjesåsvållens stugsamfälligheter. Materialet har vidare presenterats vid utställningar och ett antal informationsträffar runt om i kommunen. Det kan inledningsvis noteras att 68 svar har inkommit, varav 45 från privatpersoner.

Det kan också noteras att en stor del av de inkomna synpunkterna från allmänheten inte tar sikte på miljökonsekvensbeskrivningen utan snarare på upplevelser relaterade till Stådjan och dess symbolvärde, något som inte skyddas av art- och habitatdirektivet och därför formellt inte omfattas av denna prövning. En övervägande del av de som bor i bygden har lämnat positiva synpunkter medan de yttranden som är skrivna av övriga i större utsträckning är negativa. Miljökonsekvensbeskrivningen har uppdaterats efter samrådet utifrån inkomna synpunkter. I denna ansökan har Stiftelsen Idre Fjäll efter påpekanden under samrådet bl.a. förtydligat sin redogörelse avseende alternativa projekt och lokaliseringar samt förtydligat projektets konsekvenser för rennäringen. En sammanfattning av samrådsförfarandet och de yttranden som inkommit framgår av bilaga E till denna ansökan.

Noteras kan att Fiskeriverket i sitt yttrande har betonat att en kommande ansökan bör utveckla hur projektet med vattenuttag så väl som anläggningar kommer att påverka det allmänna fiskeintresset. Som ovan anförts kommer tillstånd för eventuell vattenverksamhet att sökas separat. Påverkan på det allmänna fiskeintresset kommer att utvecklas i samband med dessa ansökningar.

13. MILJÖKVALITETSNORMER M. M.

Det sökta tillståndet står inte i strid med någon miljökvalitetsnorm.

Inom projektområdet finns inga kända fornlämningar eller andra objekt som pekats ut i länsstyrelsens kulturmiljöinventering. I närheten finns dock flera platser av kultur- miljöintresse, såsom fäbodrar vid Nipvallen och fornlämningsmiljö vid boplatser nära Burusjön.

14. IAKTTAGANDE AV DE ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLERNA

Kunskapskravet – 2 kap. 2 § miljöbalken

Stiftelsen Idre Fjäll har genom egen personal och anlitate tekniska och biologiska konsulter tillräcklig kompetens för den tillståndssökta verksamheten. Stiftelsen har sålunda såväl kunskaper som personella resurser för den tillståndssökta verksamheten.

Erforderliga försiktighetsmått – 2 kap. 3 § miljöbalken

Genom de åtgärder som har redovisats i ansökan anser Stiftelsen Idre Fjäll att erforderliga försiktighetsmått kommer att vidtas. Utgångspunkten för projektet är att Tre Toppar skall anses som ett lån av marken och att vid ett eventuellt avvecklande eller förändring av anläggningarna skall marken kunna återställas. Stiftelsen erbjuder sig att inom projektet fondera ett belopp motsvarande återställandekostnad. Vid byggandet av de aktuella anläggningarna kommer arbetsmaskiner och arbetsfordon att i görligaste mån användas

drivmedel och oljor som är miljöklassade. Transporter kommer i huvudsak att ske på tjälad mark och med maskiner med lågt marktryck. Anläggande av liftstolpar på välutvecklade rogenmorän formationer kommer att ske med särskilt stor försiktighet. Vilka skyddsåtgärder som avses vidtas vid anläggandet utvecklas i miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga C, kapitel 10 sid. 87 f.

Bästa möjliga teknik – 2 kap. 3 § 1 st. 2 p. miljöbalken

Stiftelsen har för anläggningarnas utförande och bedrivande eftersträvat tekniker som leder till så liten miljöpåverkan som möjligt samtidigt som effektiviteten bibehålls för att förkorta byggnadsperioden.

Lokaliseringsprincipen – 2 kap. 4 § miljöbalken

Som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen har Stiftelsen Idre Fjäll utrett flera olika alternativ och valt det sammanvägt mest fördelaktiga från miljösynpunkt med hänsyn tagen till avsikten med projektet ur befolkningssynpunkt. Av naturliga skäl är lokaliseringen av projektet relativt låst.

Resurshushållning – 2 kap. 5 § miljöbalken

Vid driften av anläggningarna åtgår elenergi. Även vid utförande av anläggningarna kommer energi och råvaror att användas.

Produktvalsprincipen – 2 kap. 6 § miljöbalken

Inga biotekniska organismer kommer att användas.

Ansvar för efterbehandling – 2 kap. 8 § miljöbalken

Anläggningarna och den bedrivna verksamheten bedöms inte kunna aktualisera något ansvar i detta avseende. Allmänt skall framhållas att Stiftelsen Idre Fjäll strävar efter att utforma anläggningar på ett sådant sätt att eventuell skada som uppkommer på miljön kan avhjälpas. Anläggningarna kan avlägsnas eller ersättas och avsikten är att anläggningarna inte skall medföra några kvarstående effekter på miljön. Stiftelsen föreslår att det för tillståndet skall fastställas som ett villkor att stiftelsen inom projektet Tre Toppar som säkerhet för återställandekostnaden skall fondera ett belopp motsvarande den beräknade framtida kostnaden för återställande.

15. KONTROLLBESTÄMMELSER

Ett kontrollprogram kommer att upprättas för anläggande och drift av anläggningarna.

16. AV ANSÖKAN BERÖRDA

Anläggningarna berör i första hand allmänna intressen

I ansökan föreslagna kompensationsåtgärder kommer att beröra enskilda intressen.

17. HANDLÄGGNINGEN

Av 7 kap. 29 § 2 st. framgår att tillstånd enligt de förutsättningar som anges i denna paragraf endast får lämnas endast efter regeringens tillåtelse. Stiftelsen Idre Fjäll hemställer om att länsstyrelsen sedan den tagit del av denna ansökan skickar ansökan med ett eget yttrande till regeringen som har att besluta i frågan om tillåtlighet av projektet.

Stiftelsen Idre Fjäll har denna dag också hemställt att regeringen jämlikt 17 kap. 3 § miljöbalken skall förbehålla sig rätten att pröva tillåtlighetsfrågan.

18. YRKANDEN

Stiftelsen Idre Fjäll yrkar att länsstyrelsens lämnar stiftelsen tillstånd jämlikt 7 kap miljöbalken till att uppföra och driva anläggningar för turism inom Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan.

Som villkor för verksamheten föreslår och åtar sig Stiftelsen Idre Fjäll följande

1. att genomföra kompensationsåtgärder för intrång i Natura 2000-området huvudsakligen på det sätt som anges i denna ansökan;
2. att vid några återkommande tillfällen efter genomförande av det här tillståndssökta projektet utvärdera och redovisa konsekvenserna av de utförda anläggningarna och de vidtagna kompensationsåtgärderna till länsstyrelsen.
3. att till säkerhet för återställandekostnaden i händelse av avveckling av anläggningarna inom projektet fondera ett belopp motsvarande den beräknade framtida kostnaden för återställande.

Stockholm den 9 maj 2006

För
Stiftelsen Idre Fjäll

Nils Ryrberg

Behörighetshandlingar bifogas.

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga

A	Översiktskarta
B	Teknisk beskrivning
C	Miljökonsekvensbeskrivning
D	SCENARIO: IDRE 2010 - Studie beträffande möjliga konsekvenser av utbyggnad vid området Idre Fjäll
E	Samrådsredogörelse och beslut om betydande miljöpåverkan